

Minoritetsombudsmannens ÅRSBERÄTTELSE 2010

ISSN 1796-4091 (webbpublikation)

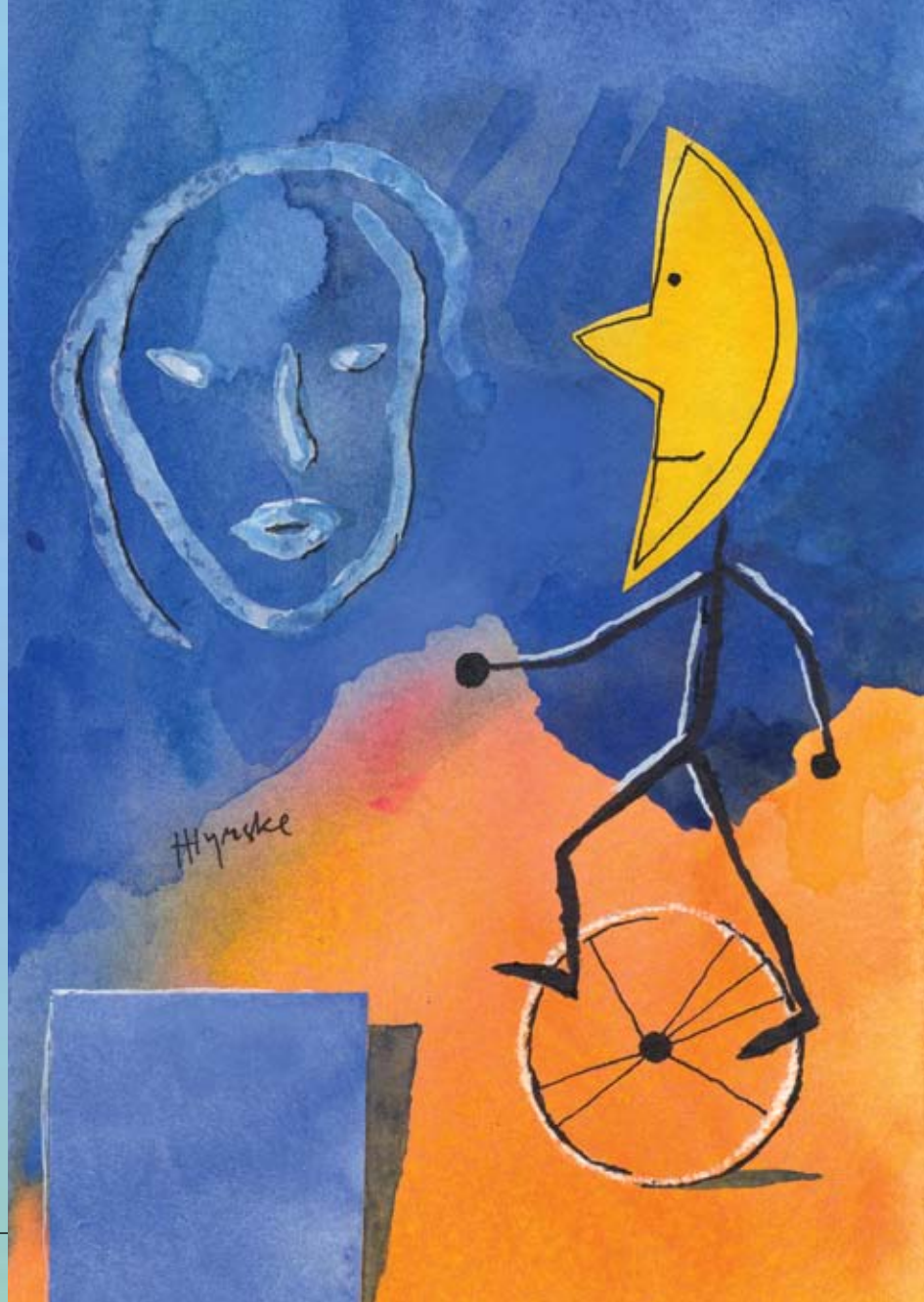
ISSN 1796-3001 (tryckt version)

Grafisk design:

Timo Saarinen/www.pelagus.fi

Illustrationer: Hannu Hyske

Tryckeri: Kopijyvä Oy, Jyväskylä 2011

Innehåll

Minoritetsombudsmannens förord	4
Minoritetsombudsmannens år 2010	6
Samerna	7
Ändringar i utlänningslagen	9
Service	13
Rasistiska uttryck	15
Främjande av likabehandling	16
Rapporteringen om människohandel	18
Verksamhet och resurser	20

Till läsaren

Efter ett år som minoritetsombudsman har jag lärt mig många nya saker om det finländska samhället. Ur mitt uppdrags perspektiv motsvarar bilden tyvärr inte alltid min idealbild eller ens mina erfarenheter sedan tidigare.

Om någon frågade mig vad som är kännetecknande för den finländska eller nordiska kulturen skulle jag utan tvekan svara jämlikhet. I mitt Finland lämnas ingen åt sitt öde. Alla människor är lika värda oberoende av ekonomisk ställning, politisk eller religiös bakgrund eller någon annan personlig egenskap såsom ursprung, hudfärg, ålder, kön, funktionshinder, etnicitet eller vad som helst. Enligt min uppfattning om rättvisa har också samhället en skyldighet att hjälpa personer i svagare ställning och trygga deras utkomst i fall av sjukdom eller arbetslöshet, eller att till exempel förbättra situationen för dem som hamnat i en svagare position på grund av diskriminering.

Min uppfattning om rättvisa, människovärde och icke-diskriminering stöds av såväl Finlands lagstiftning som internationella människorättsavtal. Lika-

behandling kommer också samhället till nytta, eftersom alla i ett likvärdigt samhälle deltar i samhällsbygget.

Förenklat skulle motsatsen till detta innebära att man lämnade någon människogrupp, till exempel kvinnorna, utanför arbetslivet eller det ekonomiska och politiska livet. Var och en inser vilken absurd tanke det är. Tyvärr är den olagliga etniska diskriminering som vi övervakar inte alltid så lätt att upptäcka. Etnisk diskriminering försvårar människors vardagsliv: i butiken följer väktare romska kvinnors varje steg, en flykting som har kommit till vårt land på grund av förföljelser får inte öppna ett bankkonto, samer får inte dagvård på sitt eget modersmål, hatskriverierna frodas på nätet, utövandet av den lagliga rätten till familjeåterförening görs i praktiken mycket svårt, i asylfrågor som gäller barn tillgodoser man inte deras intressen och synliga minoriteter upplever trakasserier varje dag. Den ökade diskussionen om diskriminering medför förhoppningsvis en stark motreaktion på den växande utlänningsfientligheten och diskrimineringen.

Den allra allvarligaste formen av dis-

kriminering är våld som till exempel rik-
tas mot en utlänning. Offret kanske inte
känner sina rättigheter eller blir inte be-
handlad som en likvärdig människa, och
blir därför lätt illa behandlad och ut-
nyttjad.

Människohandel och till människo-
handel relaterat utnyttjande håller på
att öka i vårt samhälle och förekommer
enligt våra rapporter ofta inom prosti-
tutionen men också inom olika områ-
den i arbetslivet. Människohandel drab-
bar kvinnor, män och barn men myn-
digheterna har tyvärr fortfarande svårt
att identifiera den. I många fall avlägs-
nas offret genast ur landet eller så blir
han eller hon misstänkt för lindrigare
förseelser och får inte den hjälp och det
skydd som vår lagstiftning förutsätter.
Vi hoppas att den omfattande riksdags-
behandlingen av vår rapport om män-
niskohandel och det faktum att allt fler
myndigheter har kontaktat vår byrå ut-
gör en god grund för den kommande re-
geringens verksamhet mot människo-
handel.

Vår expertis när det gäller arbete
mot diskriminering och människohan-
del är väl erkänd. För arbetet mot män-
niskohandel vill jag rikta ett särskilt tack

till den ansvariga överinspektören, dok-
tor Venla Roth. Jag vill också tacka hela
personalen på vår byrå för dess stöd
och sin insats när det gäller att överva-
ka och motarbeta diskriminering samt
att främja likabehandling. Byråchef Rai-
ner Hiltunen är oersättlig då han skö-
ter administrationen på vår byrå och ge-
nom sin erfarenhet stöder mitt stundvis
mycket krävande arbete som ombuds-
man. Jag vill dessutom nämna överin-
spektörerna Robin Harms, Päivi Keskitalo,
Pirjo Kruskopf, Husein Muhammed,
Yrsa Nyman, Annika Parsons, Hanna
Välimala samt planerare Päivi Okuogu-
me, informatör Maria Swanljung, byrå-
sekreterare Massimo Zanasi, praktikant
Tove Holmström, sekreterare Attikos Si-
ronen och civiltjänstgörare Rahul So-
man som alla har gjort en stor insats för
att vårt arbete ska lyckas. De utför sitt
arbete med både stort hjärta och stor
sakkunskap.

Helsingfors den 1 juni 2011

Eva Biaudet
minoritetsombudsman

Minoritetsombudsmannens år 2010

**Minoritetsombudsmannens
byrå kontaktades oftare än
under tidigare år.**

Eva Biaudet inledde sitt arbete som minoritetsombudsman i början av maj. År 2010 publicerade minoritetsombudsmannen sin första rapport i egenskap av nationell rapportör om människohandel och minoritetsombudsmannens byrå kontaktades igen oftare än under tidigare år.

År 2010 diskuterades invandring livligt i Finland och flera ändringar gjordes i utlänningslagen. Minoritetsombudsmannen förhöll sig mycket kritiskt till en del av lagändringarna och ansåg att vissa av dem, såsom de skärpta villkoren för återförening av familjer, återspeglar hårdare attityder mot invandringen. Ombudsmannen var också orolig över attityderna gentemot romerna från Centraleuropa och den romska befolkningen i Finland.

Vid sidan av rollen som opinionsbildare är minoritetsombudsmannens centrala uppgift att svara på kundernas begäran om information och hjälp. Under 2010 behandlade byrån ca 850 olika fall och kontaktades ca 150 gånger gällande människohandel. Största delen av fallen gällde romernas problem med att få en bostad samt bevarandet av samernas kultur och språk. I årsberättelsen behandlas centrala händelser, beslut och kundfall inom minoritetsombudsmannens verksamhetsfält som utgör exempel på ombudsmannens och byråns arbete under 2010 och början av 2011.

Samerna

Viktiga avgöranden i förvaltningsdomstolen och framsteg inom utbildningen

Samerna är det enda urfolket inom Europeiska unionen. Övervakningen av samernas rättigheter och främjandet av samekulturens vitalitet är således en viktig del av minoritetsombudsmannens arbete. Ombudsmannen står i nära kontakt med representanter för sametinget och samebefolkningen på gräsrotsnivå, också utanför samernas hembygdsområde. I november reste minoritetsombudsmannen till Enontekis. Under resan deltog hon i samiska parlamentariska rådets möte samt bekantade sig med den samiska undervisningen, dagvården, språkboversamheten och socialservicen för äldre i Hetta.

År 2010 var utvecklingen för samiskan positiv: staten anvisade mera pengar för produktion av samiska läromedel och programmet för revitalisering av samiskan inleddes. Åtgärderna är emellertid otillräckliga med tanke på de samiska språkens kritiska situation. Minoritetsombudsmannen uppmanade därför

undervisningsministeriet att med hjälp av arbetsgruppen för revitalisering av samiskan vidta snabba åtgärder för att fortsätta förbättra bl.a. läromedelssituationen. Tillgång till läromedel på samiska är en nödvändig förutsättning för att kunna lära sig t.ex. begrepp på samiska. Det är också viktigt för att utveckla och bevara elevernas språk samt för att stärka den samiska identiteten bland eleverna.

I november gav minoritetsombudsmannen ett utlåtande gällande språken i studentexamen och förhandlade bl.a. för att förbättra skolksamiskans ställning. Studentexamensnämnden beslöt senare i januari 2011 att provet i modersmålet också anordnas på skolksamiska från och med 2012. Minoritetsombudsmannen meddelade som sin ståndpunkt att målet bör vara att alla studentexamensprov anordnas på tre samiska språk på samma sätt som de finsk- och svenskspråkiga proven.

År 2010 gav förvaltningsdomstolen i

Rovaniemi sitt avgörande i två principiellt viktiga ärenden som minoritetsombudsmannen hade väckt och som beskrevs i årsberättelsen för 2008.

Det ena fallet gällde barndagvård på samiska utanför samernas hembygdsområde. Frågan gällde anordnande av dagvård på samiska ur ett likabehandlingsperspektiv. Enligt diskrimineringsnämndens och förvaltningsdomstolens avgöranden handlar det om diskriminering bl.a. för att dagvård för barn med samiska som modersmål anordnas i samma grupp som för barn i majoritetsbefolkningen.

Det andra fallet gällde etnisk likabehandling vid anordnandet av den samiska dagvården, grundläggande utbildningen, äldre servicen och hälsovårdstjänsterna inom samernas hembygdsområde. Enligt diskrimineringsnämnden hade kommunen anordnat ovannämnda service på ett diskriminerande sätt eftersom samernas rätt till service på sitt eget modersmål inte tillgodosågs. En-

Studentexamensnämnden beslöt i januari 2011 att provet i modersmålet också anordnas på skolksamiska från och med 2012.

»» I september 2010 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp vars uppgift är att utarbeta ett program för revitalisering av samiskan.

ligt avgörandena var det fråga om diskriminering av samerna uttryckligen på grundval av deras etniska tillhörighet:

”Enligt 3 § i sametingslagen omfattar definitionen av same att en person eller någon av föräldrarna eller far- eller morföräldrarna har samiska som modersmål. Samiskan har alltså ett särskilt starkt samband med den samiska identiteten som urfolk. Diskriminering när det gäller tillgången på samisk service påverkar direkt samernas etniska identitet och ursprung.”

Avgörandena klargör tolkningen av lagen om likabehandling i fråga om service på samiska. Kommunernas sätt att anordna service får inte diskriminera samerna eller utgöra hinder för att samernas lagstadgade rättigheter tillgodoses.

I september 2010 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp vars uppgift är att utarbeta ett program för revitalisering av samiskan. Arbetsgruppens arbete ska vara klart senast i slutet av 2011.

Minoritetsombudsmannen Eva Biaudet utsågs i april 2010 till medlem i FN:s permanenta forum för urfolk (United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues) för perioden 2011–2013. Forumet är ett rådgivande organ till EcoSoc och har i uppgift att diskutera frågor som rör urfolk. Forumet sammanträder årligen och ger rekommendationer till FN:s organ och medlemsländer. Forumet arbetar också aktivt för att ge större synlighet åt urfolkens rättigheter. Forumet grundades 2002 och har ända sedan början varit en viktig mötesplats för urfolk, organisationer och statliga representanter. Forumet har 16 medlemmar varav åtta representerar urfolkens organisationer och de resterande åtta nomineras av staterna. Alla medlemmar är självständiga, oberoende experter. Biaudet är den första finländska medlemmen i forumet.

Ändringar i utlänningslagen

Barnets intresse, rätten att förvärvsarbeta och åldersbestämning är utmaningar i utlänningslagen

Minoritetsombudsmannen följer med utlänningslagstiftningen och övervakar tillgodoseendet av utlänningsrättigheter. Minoritetsombudsmannen kan komma med initiativ eller på annat sätt ta ställning till missförhållanden som gäller tillämpningen och tolkningen av lagen. Under året gjordes flera ändringar i utlänningslagen som minoritetsombudsmannen gav sitt utlåtande om.

Åldersbestämning

I utlänningslagen intogs bestämmelser om rättsmedicinsk undersökning för bestämning av ålder.

Man får ingen visshet om en persons ålder enbart på basis av medicinska tester. Enligt minoritetsombudsmannen bör åldersbestämningen göras som en mångsidig undersökning där man inte förlitar sig på enbart ett enda resultat såsom benbyggnadens ålder. Åldersbe-

stämningen bör utföras i samråd mellan flera sakkunniga och personer som arbetar med barnet. Utöver de medicinska bedömningarna bör också sociala, emotionella och psykologiska indikatorer tas i betraktande.

Minderåriga barns familjeband

Utlänningslagen ändrades så att ett minderårigt ogift barn ska beviljas uppehållstillstånd på grundval av familjeband endast på villkor att barnet är minderårigt den dag då ansökan om uppehållstillstånd avgörs. Dessutom ändrades lagen så att en familjemedlem till en minderårig anknytningsperson ska beviljas uppehållstillstånd endast på villkor att anknytningspersonen är minderårig den dag då ansökan om uppehållstillstånd för familjemedlemmen avgörs. Enligt minoritetsombudsmannen är det problematiskt att den grundläggande rätten till familjeliv är beroende av den tid det tar för myndigheterna att behandla ärendet.

» Enligt minoritetsombudsmannen är det problematiskt att den grundläggande rätten till familjeliv är beroende av den tid det tar för myndigheterna att behandla ärendet.

Asylsökande som förvärsarbetar minskar de kostnader som mottagandet innebär för finländska samhället och främjar deras förmåga att klara sig och anpassa sig till samhället.

Begränsning av asylsökandes rätt att förvärsarbeta

De asylsökandes rätt att arbeta begränsades i lag. Enligt lagen har en utländsk person efter att ha sökt internationellt skydd rätt att förvärsarbeta utan uppehållstillstånd då personen har ett sådant giltigt resedokument som förutsätts och som berättigar till gränsövergång och har vistats i landet i tre månader, eller då personen har vistats i landet i sex månader.

Minoritetsombudsmannen anser inte att det är befogat att rätten att förvärsarbeta är knuten till huruvida man kan visa upp ett resedokument. Många asylsökande som kommer till Finland

kan inte få ett pass från sin hemstat ens efter en lång vistelse. Avsaknaden av dokument beror ofta på de svåra förhållandena i utflyttningslandet och på att det helt enkelt inte finns några dokument att få. Att knyta rätten till förvärsarbete till uppvisandet av resedokument förätter de asylsökande i ojämlik ställning sinsemellan.

Att kritisera flyktingmottagandet för höga kostnader är motsägelsefullt. Det förutsätts att en invandrare snabbt ska lära sig språket och integreras i samhället, men å andra sidan begränsas de asylsökandes rätt att arbeta och därigenom deras möjlighet att försörja sig och lära sig språket. Asylsökande som förvärsarbetar minskar de kostnader som mottagandet innebär för finländska samhället och främjar deras förmåga att klara sig och anpassa sig till samhället.

Familjeband och försörjningsgränser samt sammanjämkande av skyddet för familjelivet

Minoritetsombudsmannen anser att rätten till skydd för familjelivet är central när det gäller att tillgodose invandrararnas och även barnens rättigheter. Att upprätthålla sociala stödnätverk är dessutom centralt för en hållbar invandring och främjar integreringen och förmågan att klara sig själv.

Familjeåterförening och Migrationsverkets misstankar om människohandel

Migrationsverket rapporterade om otillräckliga resurser i familjeåterförningsprocessen. I offentligheten framfördes också misstankar om att det finns offer för människohandel bland de fosterbarn som kommit till Finland. Minoritetsombudsmannen begärde en utredning av Migrationsverket om hur misstankar om människohandel hade utretts i samband med enskilda ansökningar om familjeåterförening och hur Migrationsverket hade gått till väga i de fall där sådana misstankar förekom. Samtidigt begärde minoritetsombudsmannen en utredning om på vilket sätt man tänker göra identifieringen av eventuella människohandelsoffer och tillgodoseendet av deras rättigheter och ställning effektivare i framtiden. I Migrationsverkets utredning framkom inga konkreta grunder för misstankarna om människohandel.

Valvira gav anvisningar för åldersbestämning till professionella inom hälsovården

Minoritetsombudsmannen kom i juni 2010 med ett förslag om att tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira skulle utfärda anvisningar om sekretess till dem som arbetar inom hälsovården.

Minoritetsombudsmannen tog emot anmälningar om fall där hälsovårdspersonalen på eget initiativ hade börjat reda ut ett utländskt barns ålder trots att det inte fanns några vård- eller undersökningsmässiga motiv för det. Uppgifter om barnets hälsa hade i vissa fall skickats till institutionen för rättsodontologi vid Helsingfors universitet utan barnets och vårdnadshavarens samtycke. Denna praxis tillämpades på utländska barn och bidrog således till att stämpla utländska barn, i synnerhet asylsökande och flyktingbarn.

Det handlade om en principiellt viktig och vittomfattande fråga som berör barn och en synlig minoritet och äventyrar förtroendet för vårt hälsovårdssystem. Efter diskussioner med Valviras ledning bad ombudsmannen Valvira precisera sina anvisningar gällande hälsovårdspersonalens sekretessplikt. Valvira

gav i september 2010 en anvisning där man påminde om vad lagstiftningen säger i fråga om åldersbestämning. Valvira konstaterade att en rättsmedicinsk undersökning för bestämning av ålder endast kan inledas på begäran av polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Migrationsverket. Att fastställa åldern hos en asylsökande eller flykting förutsätter skriftligt samtycke av personen och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för personen.

Problem med tillgången till banktjänster för personer vars identitet inte har kunnat fastställas

Minoritetsombudsmannens byrå har under de senaste åren kontaktats flera gånger angående svårigheten att öppna ett bankkonto. Enligt dem som tagit kontakt erbjuder bankerna inte grundläggande banktjänster till utlänningar som inte har pass från utflyttningslandet eller om det finns en anteckning i deras främlingspass om icke-fastställd identitet.

Många asylsökande och kvotflyktingar som kommer till Finland har inget nationellt pass och kan inte heller skaf-

fa andra dokument som styrker identiteten. Avsaknaden av dokument beror ofta på de svåra förhållandena i utflyttningslandet och på att det helt enkelt inte finns några dokument att få från de länder där det i åratal har pågått en beväpnad konflikt. Enligt flyktingrätens principer kan man inte kräva att en person som flytt undan förföljelse från myndigheterna i hemlandet ska vända sig till samma myndigheter för att få identitetshandlingar. Om personen redan har uppehållstillstånd i Finland men inte kan visa upp dokument som utfärdats av myndigheterna i hemlandet förses personen med en anteckning om att identiteten inte har kunnat fastställas.

Den lagstiftning om penningtvätt och bekämpning av terrorism som styr bankerna förpliktar dem att kontrollera identiteten hos sina kunder. Finska banker är noga med att uppfylla detta krav. Den praxis som tillämpas av bankerna gör det bl.a. avsevärt svårare att ta steget in i arbetslivet och skapar en grogrund för grå ekonomi i och med att arbetstagaren saknar lönekonto.

Minoritetsombudsmannen har diskuterat problemet med bankerna, Finansinspektionen och inrikesministeriet men ingen lösning har nåtts. Minoritetsombudsmannen uppmanar parterna att snabbt lösa frågan och förutsätter att lagstiftningen vid behov ändras och att Finansinspektionen och bankerna änd-

» Den praxis som tillämpas av bankerna gör det bl.a. svårare att ta steget in i arbetslivet och skapar en grogrund för grå ekonomi i och med att arbetstagaren saknar lönekonto.

I den offentliga debatten har barn som kommer till landet utan vårdnadshavare stämplats som fullvuxna som missbrukar asylprocessen, trots att största delen av de asylsökande är under 18 år.

rar sin verksamhet för att personer som vistas lagligt i Finland ska ha lika möjligheter att få grundläggande bankservice.

Utredning om barnets intresse i asylsökningssprocessen

I januari 2010 publicerades en utredning om hur barnets intresse beaktas i beslut gällande asylsökande och flyktingbarn, skriven av Annika Parsons vid minoritetsombudsmannens byrå. I utredningen behandlas bemötandet av minderåriga asylsökande och deras situation.

En av iakttagelserna i utredningen var bl.a. att man allt oftare ifrågasätter den ålder som barnen uppger. Det samtycke som krävs för åldersbestämmande tester är i praktiken inte baserat på frivillighet utan på ett tvång barnet upplever. I den offentliga debatten har barn som kommer till landet utan vårdnadshavare stämplats som fullvuxna som missbrukar asylprocessen, trots att största delen av de asylsökande är under 18 år. Seminariet som arrangerades i samband med publiceringen av utredningen samlade 150 deltagare för att diskutera ämnet.

Till grundläggande banktjänster hör ett vanligt bankkonto för betalningsförmedling samt kontohanteringsinstrument (t.ex. automatkort). Konton med kredit och olika betalkort betraktas däremot inte som grundläggande banktjänster. Eftersom kunderna har rätt till grundläggande banktjänster, kan en bank endast av vägande skäl vägra att öppna ett vanligt bankkonto. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att banken inte kan identifiera kunden tillförlitligt eller att det inte finns något verkligt behov av ett kundförhållande. Vägran att öppna ett konto kan också bero på att kunden tidigare gjort sig skyldig till ett väsentligt brott mot avtal som gäller konton eller kontohanteringsinstrument eller att banken har skäl att misstänka missbruk. Kunden ska i regel informeras om grunden för vägran.

Skälet får inte vara diskriminerande (Finansinspektionen och kreditinstitutslagen 9.2.2007/121).

Om utkomstskydd för arbetslösa och studieintyg

I maj 2010 gav minoritetsombudsmannen ett utlåtande i en fråga som gällde utkomstskydd för arbetslösa. Fallet handlade om att en person som hade familj och bodde i landet inte beviljades utkomstskydd för arbetslösa av arbets- och näringsbyrån på grund av att personen betraktades som heltidsstuderande i sitt forna hemland. Enligt arbets- och näringsbyråns ståndpunkt borde den sökande ha kunnat visa upp sitt examensbetyg för att få rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Den sökande hade upprepade gånger, men utan framgång, bett sitt gamla universitet skicka betyget. Arbets- och näringsbyrån hade också underrettats om försöken. Ärendet avgjordes när den sökande till slut fick det begärda betyget från universitetet. För eventuella liknande fall rekommenderade minoritetsombudsmannen att arbets- och näringsbyrån i fortsättningen kunde ta hänsyn till huruvida och på vilka sätt den som ansöker om utkomstskydd för arbetslösa har försökt skaffa de betyg som krävs. Möjligheterna att få ett examens- eller avgångsbetyg kan variera stort beroende på från vilket land den sökande förväntas skaffa betyget.

Service

Etniska minoriteter diskrimineras när de uträttar sina dagliga ärenden

En stor del av minoritetsombudsmannens kundkontakter handlar om klagomål i anslutning till service. Etniska minoriteter upplever ofta diskriminering t.ex. i butiker och restauranger.

I augusti 2010 tog minoritetsombudsmannen emot en anmälan om att ett motionscenter i Esbo hade uppmanat besökarna att avstå från bönestunder i sina lokaler genom ett anslag på väggen. Förbudet berodde på att ett fåtal kunder hade haft bönestunder i gymmets omklädningsrum. Minoritetsombudsmannen inledde med stöd av sina befogenheter en utredning om huruvida det var fråga om etnisk diskriminering.

Under hösten diskuterade minoritetsombudsmannen med ledningen för motionscentret och representanter för de lokala muslimsamfunden. Under dis-

kussionerna framhöll de olika parterna att motionscentrets lokaler i första hand är till för att motionera i och att bönestunder bör hållas i lokaler som är bättre lämpade för ändamålet. Minoritetsombudsmannen var av samma åsikt och beslöt att förbudet mot böner i gymmets lokaler i detta fall inte utgjorde ett brott mot diskrimineringsförbudet i lagen om likabehandling. En lämplig plats för frid – för såväl religiösa som icke-religiösa personer – kunde t.ex. vara ett avskärmat utrymme i det kommunala biblioteket på samma sätt som det tillfälliga arrangemanget i Esbo centrum.

Etniska minoriteter diskrimineras fortfarande i butiker. Ett anmärkningsvärt drag är att en del av de klagomål som rör tjänster handlar om väktare och hur de utan egentlig anledning följer efter personer med annorlunda hudfärg, dvs. sådana som tillhör så kallade synliga minoriteter. Till följd av dessa fall har

» **Motionscentrets lokaler är i första hand till för att motionera i och bönestunder bör hållas i lokaler som är bättre lämpade för ändamålet.**

minoritetsombudsmannen varit i kontakt med väktarföretagens och butikernas ledning och poängterat hur viktigt det är att utbilda väktarna så att de kan fungera i enlighet med lagstiftningen om diskriminering och likabehandling.

Under 2010 inkom klagomål om vissa fall där finskt medborgarskap krävdes för att få service eller för att få delta i ett evenemang. I en del fall har man t.ex. hyrt ut semesterstugor endast till finska medborgare. Efter en anmärkning har uthyraren tagit bort det diskriminerande villkoret. Det är viktigt att man ständigt förmedlar information om likabehandling och förbudet mot diskriminering.

Romer diskrimineras fortfarande när de söker bostad

Boenderelaterade problem är fortfarande vardag för i synnerhet Finlands romer. Minoritetsombudsmannen har tagit emot klagomål om att t.ex. kommunen eller ett kommunalägt hyresbolag inte erbjuder hyresbostäder till romer på grund av deras etniska bakgrund. Romernas tillgång till bostäder försvåras även delvis av gamla romska seder såsom s.k. inflyttningstillstånd och väjningsplikt.

Skyldigheten att betala gottgörelse vid boenderelaterad diskriminering

Det fall kring romernas boende i Träskända kommun som redan nämnts i tidigare årsberättelser gick vidare till rätten i fjol. I Träskända stad och stadens hyresbolag tillämpades tidigare en praxis där man med hjälp av en lokal romsk kontaktperson utredde om det lokala romsamfundet godkänner att en bostadssökande flyttar till orten och om den sökande kan erbjudas en viss bostad. Detta har inneburit att när en rom har varit på väg att flytta till kommunen eller inom den har den inofficiella kontaktpersonen varit närvarande vid bostadsarbetsgruppens möten. Kontaktpersonen har fått tillgång till romska

bostadssökandes konfidentiella personuppgifter och de romer som bor i Träskända har också fått ta del av dem via honom. Bostadssökande som tillhör majoritetsbefolkningen har inte blivit föremål för motsvarande extra förfaranden och deras personuppgifter har inte överlåtits till utomstående. Om romsamfundet inte har godkänt flytten har kommunen nödvändigtvis inte erbjudit den sökande någon bostad.

Träskända stad meddelade att man upphört med förfarandet i februari 2010. Eftersom motsvarande förfarande förekommit i andra kommuner och på grund av upprepade kontakter från olika orter ansåg minoritetsombudsmannen det ändå nödvändigt att ärendet avgörs av diskrimineringsnämnden. Diskrimineringsnämnden konstaterade att förfarandet har varit diskriminerande. Träskända stad och hyresbolaget har emellertid inte varit villiga att betala det diskriminerade paret den gottgörelse de har rätt till enligt lagen om likabehandling. Minoritetsombudsmannen har därför beslutat att ta fallet till tingsrätten på parets vägnar för att de ska få den gottgörelse de är berättigade till. I maj 2011 pågick rättegången fortfarande.

Rasistiska uttryck

Tjänsten Nättips syftar till att minska rasismen på nätet

Ar 2010 kontaktades minoritetsombudsmannen åtskilliga gånger angående osakligt och rasistiskt material på diskussionsforum på webben. Vanligen uppmanade minoritetsombudsmannen dem som kontaktat byrån att i första hand anmäla det osakliga materialet till den ansvariga för respektive webbplats.

Polisens nättipstjänst togs i bruk i mars 2010. Med hjälp av tjänsten kan man anonymt anmäla osakligt material som man hittat på webben. Tjänsten är resultatet av minoritetsombudsmannens förslag från 2008 till inrikesministeriets polisavdelning om att grunda en tipstjänst på internet.

Behandlingen av fallet "Manne/Romano-TV", ett program som Rundradion visade år 2007, fortsatte under förra året. Rättsfallet handlade om huruvida TV-serien var diskriminerande eller inte.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade sitt avgörande i mars 2011.

Enligt HFD:s avgörande var programmet inte diskriminerande gentemot rombefolkningen så att det skulle ha brutit mot trakasseriförbudet i lagen om likabehandling. Enligt HFD kunde vissa av sketcherna dock ha upplevts som smädande och förnedrande och de hade förmodligen väckt indignation hos en del av rombefolkningen. HFD:s avgörande var inte enhälligt. Den domare som var av skiljaktig mening ansåg att TV-serien hade kränkt en hel folkgrupp på basis av etniskt ursprung. Enligt samma domare främjade TV-serien på intet sätt den samhälleliga diskussionen om romernas ställning. Även om avgörandet var negativt ur romernas perspektiv innehöll det vissa betydande synpunkter på tillämpningen av lagen om likabehandling. HFD konstaterade till exem-

pel att diskrimineringsförbudet i lagen också gäller TV-program.

Riksdagen behandlade godkännandet av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet samt den påföljande ändringen av strafflagen. Tilläggsprotokollet gäller s.k. nätrasism och kriminalisering av gärningar av rasistisk och främlingsfientlig natur begångna med hjälp av datorsystem. I början av 2011 gav minoritetsombudsmannen sitt utlåtande om lagförslaget till riksdagens lagutskott. I utlåtandet föreslog minoritetsombudsmannen bland annat att man i Finland ska bereda sådan ny lagstiftning genom vilken man lättare kunde ingripa mot kränkningar och trakasserier relaterade till etniskt ursprung. Ombudsmannen föreslog också att man ska studera erfarenheterna från andra länder, t.ex. Storbritannien.

**Polisens
nättipstjänst
togs i bruk i
mars 2010. Med
hjälp av tjänsten
kan man anonymt
anmäla osakligt
material som man
hittat på webben.**

Främjande av likabehandling

Utöver det som redogjorts för ovan deltog minoritetsombudsmannen jämte personal i flera evenemang i egenskap av talare, utbildare eller styrgruppsmedlemmar.

I september arrangerade minoritetsombudsmannen ett möte för nordiska jämställdhetsorgan i Helsingfors tillsammans med jämställdhetsombudsmannen. Under mötet diskuterade man hur de nordiska länderna tillsammans kan motarbeta diskriminering. Man bytte också erfarenheter och planerade kommande samarbete.

Temat för ett seminarium som arrangerades tillsammans med diskrimineringsnämnden i början av oktober var huruvida man kan ingripa mot diskriminering. Under seminariet diskuterade man hur diskriminerade personer kan hjälpas och om de befintliga medlen har någon effekt.

I oktober arrangerade minoritetsombudsmannen, projektet för regionalisering av rådgivningen mot diskriminering och uppföljningsgruppen för diskriminering ett seminarium i Ständerhuset i Helsingfors. Under seminariet dryftade man bl.a. hur uppföljningen av diskriminering utvecklas i Finland idag, hur uppföljningen av och rådgivningen mot diskriminering kan verk-

ställas på regional och lokal nivå samt vilken roll medborgarorganisationer kan ha när det gäller att samla in informationen om diskriminering.

Minoritetsombudsmannen har bl.a. samarbetat med delegationen för romska ärenden och med romska organisationer. Diskussionerna har varit nyttiga och romerna upplever att minoritetsombudsmannen värnar om deras rättigheter. Detta märks också på antalet klagomål och personer som kontaktar byrån. Romerna är den största kundgruppen vid Minoritetsombudsmannens byrå.

Minoritetsombudsmannen bedriver ett omfattande samarbete med olika aktörer. Samarbetet fortsatte med bl.a. det webbaserade ungdomsarbetsprojektet mot rasism, NoRa (No Racism). En representant för minoritetsombudsmannens byrå var med i styrgruppen för projektet samt i styrgruppen för projektet MONNI (mångkulturell skola).

Minoritetsombudsmannen har deltagit aktivt i den samhälleliga debatten och varit i kontakt med medierna mer aktivt än tidigare. Medierna har t.ex. bjudits in till frukosttillställningar för att ge dem bakgrundsfakta kring olika teman. Kommunikationsarbetet har utvecklats målmedvetet med hjälp av en informatör.

Diskriminering vid antagningen av studerande till yrkeshögskolor

Minoritetsombudsmannen tog emot ett klagomål om en yrkeshögskolas praxis enligt vilken de sökande till skolans engelskspråkiga utbildningsprogram måste delta i ett språkprov i engelska, om de inte var medborgare i ett EU- eller ETA-land och inte hade genomgått grundutbildning i vissa, specifikt nämnda länder. Enligt ombudsmannen kunde denna praxis leda till att endast den som inte är medborgare i ett EU- eller ETA-land skulle vara tvungen att delta i språkprovet, trots samma grundutbildning som andra sökande. Minoritetsombudsmannen rekommenderade att skolan ändrar denna praxis så att avläggandet av språkprovet inte är beroende av den sökandes medborgarskap, eller i praktiken av dennes etniska tillhörighet.

Under året bereddes ett förslag till en ny lag om likabehandling vid justitieministeriet. Minoritetsombudsmannen hade en representant i styrgruppen för lagberedningen. Regeringen gav dock inte lagen till riksdagen eftersom det inte fanns resurser för att verkställa lagen.

Utredning om ryskspråkiga personer i det finländska arbetslivet

De ryskspråkiga har redan länge utgjort den största enskilda språkgruppen bland invandrarna.

År 2010 gjordes en utredning i syfte att ge information om hur ryskspråkiga personer placerar sig på den finländska arbetsmarknaden och om deras upplevelser av diskriminering i arbetet. Fokus i utredningen låg särskilt på diskriminering i rekryteringsprocessen och trakasserier på arbetsplatsen. På grund av de ryskspråkiga personernas olika bakgrunder begränsades utredningen inte enbart till etnisk diskriminering, utan man inkluderade också språklig och religiös diskriminering. Som material för utredningen användes en webbenkät, intervjuer och en litteraturoversikt.

Utredningen belyste det faktum att de ryskspråkigas ställning på arbetsmarknaden är betydligt svagare än majoritetsbefolkningens: arbetslösheten är högre, anställningarna är osäkrare och många lyckas inte få arbete som

motsvarar utbildningen. Extra satsningar på att förbättra situationen skulle vara motiverade både med tanke på jämlikheten och på nyttan för samhället. I utredningen presenterades 24 rekommendationer för hur man kunde förbättra de ryskspråkigas ställning på arbetsmarknaden.

Riksomfattande rådgivning mot diskriminering som mål

Minoritetsombudsmannen utvecklar hela tiden sin verksamhet för att de som blivit utsatta för diskriminering ska få hjälp och för att likabehandling ska främjas även på det lokala planet. Minoritetsombudsmannen har märkt att byrån kontaktas betydligt mer sällan av personer utanför huvudstadsregionen och t.ex. nästan aldrig av barn. Internationella undersökningar visar att t.ex. en stor del av somalierna har upplevt diskriminering, men detta märks inte i statistiken över dem som har vänt sig till minoritetsombudsmannen.

Ett sätt att nå dem som behöver hjälp är en regional rådgivning, som under 2010 har testats som en del av projektet Likabehandling främst. Medan projektet pågår ger rådgivningsbyråer på flera orter handledning och rådgivning för personer som blivit utsatta för diskriminering. Minoritetsombudsmannens byrå utbildar också personalen vid rådgivningsbyråerna samt andra aktörer såsom organisationer, kommuner och regionala

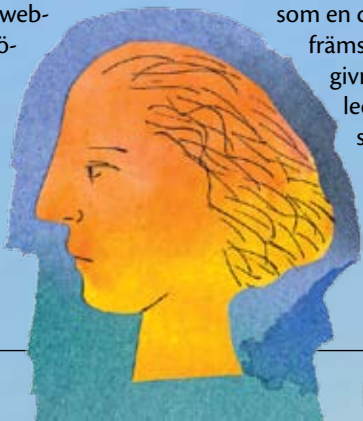
myndigheter i att identifiera och ingripa mot diskriminering. Dessutom får de kommuner och andra myndigheter som medverkar i projektet hjälp med planeringen av likabehandling och med att förebygga diskriminering.

I Kotka har aktörerna i staden ända sedan början varit intresserade av rådgivningsbyråns verksamhet. Detta bidrog till att man utvecklade rådgivningen mot en regional servicemodell där de fem närmaste kommunerna eller städerna runt Kotka skulle bilda en gemensam, regional tjänst för rådgivning mot diskriminering. Utvecklingsarbetet pågår fortfarande.

I Åboregionen erbjuds rådgivning mot diskriminering av handikapporganisationen Tröskeln rf. I Åbo finns ett fungerande och omfattande nätverk av organisationer där Tröskeln rf är en av de aktiva och sakkunniga aktörerna. Rådgivningstjänsten samarbetar med staden också i Åbo.

I Tammerfors stads likabehandlingsplan står rådgivning mot diskriminering som en tjänst som ska köpas. Avsikten är att staden köper tjänsten av en organisation. Minoritetsombudsmannen stöder utvecklingen av köptjänstmodellen tillsammans med Tammerfors stad och Brottsofferjourens filial i Birkaland.

Brottsofferjouren i Finland har ett heltäckande och professionellt nätverk som erbjuder stöd- och rådgivningstjänster med låg tröskel för brottsoffer eller vittnen till brott. Därför är det ändamålsenligt att integrera rådgivningen mot diskriminering i Brottsofferjourens verksamhet. Organisationen har också filialer som bildat regionala nätverk och som under projektets gång utbildas i att ta emot personer som blivit utsatta för diskriminering.

Rapporteringen om människohandel

Minoritetsombudsmannen är Finlands nationella rapportör om människohandel. Rapportörens mål är att förebygga människohandel, förbättra människohandelsoffrens ställning, övervaka tillgodoseendet av offrens rättigheter samt att rapportera om frågor som rör människohandel. Som nationell rapportör om människohandel främjar minoritetsombudsmannen identifieringen av offer för människohandel och synliggör fenomen med anknytning till människohandel. Minoritetsombudsmannen kan också bistå offer för människohandel eller ordna rättshjälp för dem.

I juni 2010 lämnade minoritetsombudsmannen sin första rapport om människohandel till riksdagen (K 17/2010). I rapporten bedömde minoritetsombudsmannen läget inom verksamheten mot människohandel och hur offrens rättigheter tillgodoses på basis av ett omfattande material. Minoritetsombudsmannen ansåg att det trots framstegen inom arbetet mot människohandel ännu finns mycket att göra innan verksamheten är tillräckligt effektiv. Människohandel och utnyttjande i anslutning därtill, t.ex. inom prosti-

tutionen eller arbetslivet, är mer utbredd än vad många tror. Människohandelsoffer identifieras dock inte alltid och man reagerar inte på deras hjälpbehov. Detta leder till att offrens rättigheter inte tillgodoses. I sin rapport gav minoritetsombudsmannen ett trettiotal rekommendationer för att effektivisera verksamheten mot människohandel och förbättra offrens ställning.

Efter ett omfattande hörande av sakkunniga och en utskottsbehandling avgav riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott ett betänkande (AjUB 13/2010), på basis av vilket riksdagen godkände sitt ställningstagande (RSK 43/2010) till rapporten. I ställningstagandet samtyckte riksdagen med minoritetsombudsmannens ståndpunkt om att verksamheten mot människohandel bör effektiviseras och förutsatte att statsrådet vidtar flera olika åtgärder, bl.a. inom lagstiftningen. Riksdagen förutsatte bl.a. att man bereder en särskild lag om ett hjälpsystem för offer för människohandel, att strafflagen ses över samt att man inrättar en riksomfattande specialenhet för undersökning av människohandel och närstående brott. Riksdagen förutsatte också en övergripande revidering av arbetslagstiftningen för att

effektivare motarbeta människohandel samt att ratificeringen av Europarådets konvention om bekämpande av människohandel i skyndsam ordning lämnas till riksdagen för behandling. I sitt ställningstagande förpliktade riksdagen de behöriga myndigheterna att lämna en utredning till minoritetsombudsmannen före utgången av 2011 om vad myndigheterna gjort för att genomföra åtgärdsrekommendationerna i människohandelsrapportörens rapport.

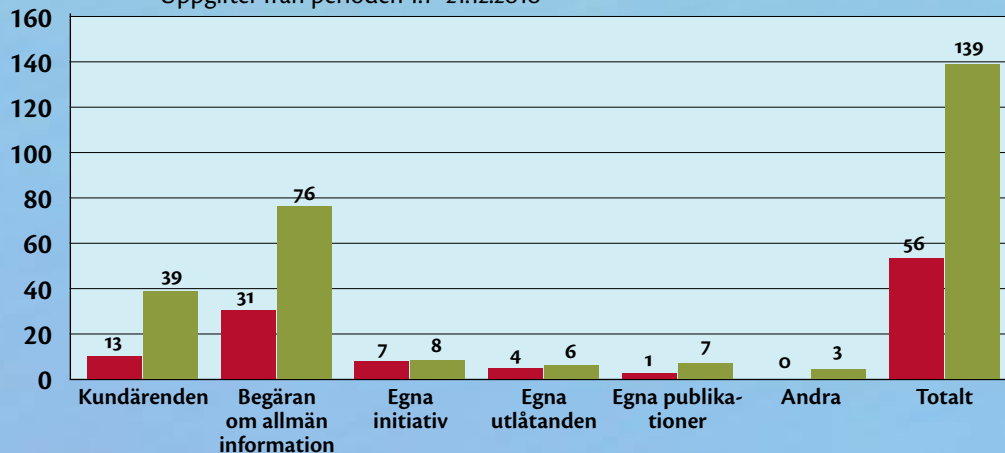
Förutom rapporten lämnade minoritetsombudsmannen år 2010 en separat rekommendation om upptagande i och avlägsnande från hjälpsystemet för offer för människohandel (VVT/2010/104). Minoritetsombudsmannen lämnade rekommendationen efter att ha upptäckt att offer för människohandel inte alltid upptogs i hjälpsystemet eller avlägsnades från det på offrets villkor och i enlighet med principerna för god förvaltning. I sin rekommendation påpekade minoritetsombudsmannen att verksamheten i hjälpsystemet bör utgå från offren och deras behov och att hjälpsystemet allt oftare också bör användas som ett hjälpmedel i identifieringsprocessen. Med sin rekommendation ville minoritetsom-

Människohandel och utnyttjande i anslutning därtill, t.ex. inom prostitutionen eller arbetslivet, är mer utbredd än vad många tror.

Människohandelsrelaterade ärenden 2009–2010*

2009 2010

* Uppgifter från perioden 1.1–21.12.2010

budsmannen åskådliggöra skillnaderna och likheterna mellan hjälpsystemet och straffprocessen för att befästa den låga tröskeln till hjälpsystemet. Minoritetsombudsmannen rekommenderade också att myndigheterna i sitt beslutsfattande ska fästa vikt vid kraven på god förvaltning i myndighetsverksamhet enligt grundlagen och förvaltningslagen.

Under 2010 bistod minoritetsombudsmannen också myndigheterna med att utveckla verksamheten mot människohandel. Utvecklingen av hjälpsystemet för offer för människohandel var ett särskilt prioriterat område där man lyckades bra. Minoritetsombudsmannen deltog dessutom i utbildningsverksamhet och handledde aktörer som arbetar med offer för människohandel samt bistod of-

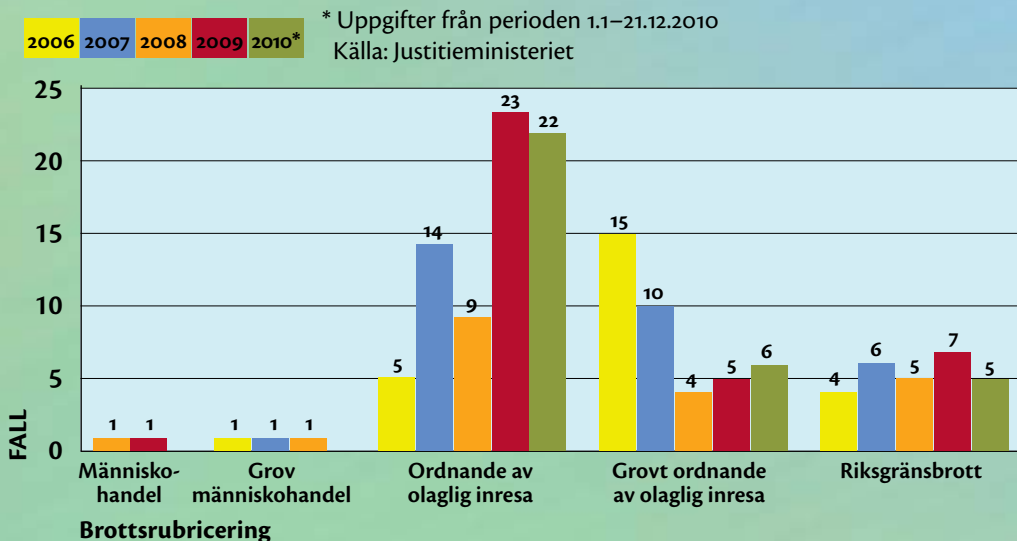
fer för människohandel och intervjuade dem om deras erfarenheter av myndigheternas verksamhet. Antalet fall relaterade till människohandel ökade tydligt jämfört med 2009. Vanligen kontaktades byrå av en annan myndighet eller en aktör inom tredje sektorn, men också av offren själva eller deras stödpersoner. I de flesta fall var det fråga om antingen sexuellt eller arbetsrelaterat utnyttjande. Antalet förfrågningar från forskare och representanter för medierna ökade likaså.

Minoritetsombudsmannen arrangerade 3.–4.2.2011 ett seminarium om människohandel i det finländska arbetslivet i samarbete med Finlands Fackförbunds Centralorganisation (FFC) och det FN-underställda Europeiska Institutet för Kriminalpolitik (HEUNI). Må-

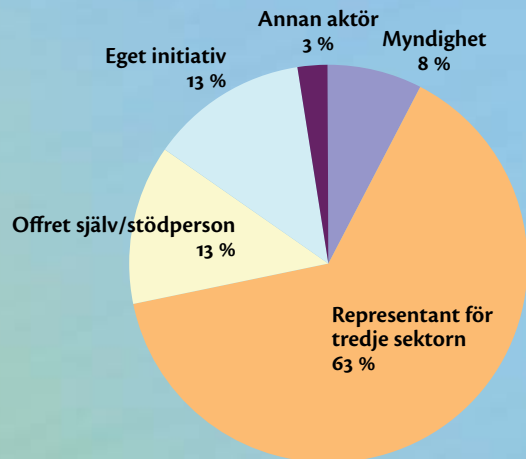
let med seminariet var att öka kännedomen om människohandel och människohandelsrelaterat utnyttjande i det finländska arbetslivet. Seminariet var avsett för finländska politiker, myndigheter, arbetsmarknadsorganisationer och aktörer i tredje sektorn. Vid seminariet talade ett flertal representanter för myndigheter, internationella organisationer samt arbetsmarknads- och medborgarorganisationer. Under seminariets första dag diskuterades människohandel i Finland och övriga Europa. Under den andra dagen diskuterades motåtgärder mot arbetsrelaterat utnyttjande. Seminariet hade cirka 150 deltagare och gav även upphov till en rapport.

Brottmål som kommit till tingsrätterna

Kundärenden 2010* enligt person eller aktör

* Uppgifter från perioden 1.1–21.12.2010

Verksamhet oc

Personal 2010

Minoritetsombudsman

Johanna Suurpää

(till 28.2.2010)

Minoritetsombudsman

Eva Biaudet

(fr.o.m. 15.5.2010)

Byråchef **Rainer Hiltunen**

(tjänstledig till 28.8.2010)

Överinspektör

Päivi Keskitalo

Överinspektör **Pirjo Kruskopf**

(tjänstledig fr.o.m. 1.9.2010)

Överinspektör **Yrsa Nyman**

(tjänstledig fr.o.m. 9.12.2010)

Överinspektör

Annika Parsons

(tjänstledig fr.o.m. 9.8.2010)

Överinspektör

(människohandel)

Venla Roth

Planerare, projektkoordinator

till 30.10, projektchef

fr.o.m. 1.12

Päivi Okuogume

Avdelningssekreterare

Massimo Zanasi

Personer i tjänsteförhållande för viss tid:

Civiltjänstgörare **Ibrahim**

Ahmed (19.7–15.10.2010)

Praktikant **Linda Rex**

(20.9–19.12.2010)

Vikarierande byråchef (till

28.2.2010) **Yrsa Nyman**

Vikarierande byråchef **Pirjo**

Kruskopf (2.3.2010–27.8.2010)

Vikarierande överinspektör

Hanna Välimaa (fr.o.m.

2.9.2009)

Byråsekreterare **Attikos**

Sironen (fr.o.m. 6.11.2009)

Informatör **Maria Holmström**

(fr.o.m. 16.8.2010)

Vikarierande överinspektör

Robin Harms (fr.o.m. 1.9.2010)

Praktikant **Visa Kurki**

(19.4–18.7.2010)

Praktikant **Henna Lehtonen**

(16.8–31.12.2010)

Praktikant **Tiina Ukkonen**

(1.1–12.1.2010)

Civiltjänstgörare **Hashim**

Mowlid (1.1–6.8.2010)

h resurser

Minoritetsombudsmannens resurser år 2010

Utgifter för verksamheten

Personalkostnader (brutto)	605101
Verksamhetsutgifter (brutto)	203170
tot.	808271

Minoritetsombudsmannens största utgiftsposter

Översättning och tolkning	50766
Tryck tjänster	41216
Övriga externa tjänster (t.ex. stöd till rådgivningstjänsterna, grafisk design osv.)	35094
Resetjänster	28146
Annonseringstjänster	10214

Minoritetsombudsmannens löneutgifter och verksamhetsutgifter har betalats med medel ur inrikesministeriets anslag samt Europeiska unionens projekt Progress YES4 (68 242 €).

Kundkontakter till min

Kundkontakter är en viktig del av minoritetsombudsmannens arbete. Vanligen ber man ombudsmannen om råd för att antingen lösa eller ingripa i diskrimineringsituationer. Kundkontakterna till minoritetsombudsmannens byrå ger värdefull information om bl.a. vilka problem människor stöter på, hur effektiva rättskyddsmedlen är och vilka problem det finns i samband med lagstiftningen.

År 2010 behandlades sammanlagt 848 fall vid minoritetsombudsmannens byrå. Statistiken för kundarbetet inkluderar inte de fall där byrån har kontaktats av myndigheter, medborgarorganisationer eller massmedier. Dessa kontakter samt deltagande i olika evenemang som utbildare eller annat arbete för att främja likabehandling upptar minst lika mycket av personalresurserna vid minoritetsombudsmannens byrå som kundarbetet. De gånger (165) som byrån kontaktades gällande människohandel finns inte heller med i statistiken. De statistikförda kundkontakternas antal minskade med cirka 8 procent jämfört med året innan. Om man också inkluderar de fall som gällde människohandel ökade

det totala antalet kundkontakter med 10 procent.

Under flera års tid har minoritetsombudsmannen utbildat myndigheter och medborgarorganisationer som tillhandahåller rådgivning för att de ska kunna stå för en större del av rådgivningen i fortsättningen. Genom detta skulle minoritetsombudsman bättre kunna fokusera på de fall som handlar om indirekt eller strukturell diskriminering och berör flera än en enskild person. Denna linje har hittills inte lett till att antalet fall vid minoritetsombudsmannens byrå skulle ha minskat på det sätt man önskat.

Minoritetsombudsmannens strategi har under senare år fokuserat på att ingripa mot diskriminering. Den tidigare utlänningsombudsmannen, som numera motsvaras av minoritetsombudsmannen, hade som central uppgift att bedöma hur utlänningslagen tillämpas och därtill relaterade problem. Under minoritetsombudsmannens första år hade mer än hälften av alla ärenden anknytning till utlänningslagen. År 2010 hade denna andel minskat till endast 17 procent. Under de senaste åren har merparten av fallen gällt diskriminering och annat osakligt

Minoritetsombudsmannens byrå 2010

År	Diskriminering		Annat osakligt bemötande		Ärenden relaterade till utlänningslagen		Övriga ärenden	
	Fall	Procent	Fall	Procent	Fall	Procent	Fall	Procent
2009	285	31 %	160	18 %	175	19 %	227	25 %
2010	258	30 %	127	15 %	144	17 %	319	38 %

bemötande såsom ärekränkningar eller hot om våld. År 2010 gällde 30 procent av kundkontaktarna diskriminering och 15 procent osakligt bemötande. Kundstatistiken visar också att många människor vill ha information om bl.a. främjande av likabehandling samt om etniska minoriteter och social- och hälsovårdstjänster. År 2010 utgjorde sådana förfrågningar om information 38 procent av alla kundkontakter.

Romerna är fortsättningsvis den största kundgruppen bland dem som kontaktade minoritetsombudsmannens byrå. Precis som under tidigare år var boenderelaterade problem den vanligaste orsaken till att romerna kontaktade byrån. Den näst största kundgruppen var de ryskspråkiga, som utgör den klart

största etniska minoriteten i landet. År 2010 gällde de fall där samer kontaktade minoritetsombudsmannen oftast utbildning. Tyvärr kontaktade somalierna minoritetsombudsmannen något mer sällan än året innan, även om internationella undersökningar visar att personer med somalisk bakgrund i Finland hör till den mest diskriminerade gruppen i Europa.

I samband med arbetet med reformen av lagen om likabehandling har medborgarorganisationerna vid upprepade tillfällen lyft fram behovet av att utvidga minoritetsombudsmannens befogenheter så att de också ska omfatta diskriminering i arbetslivet. År 2010 hänförde sig cirka 20 procent av de diskrimineringsrelaterade kundkontakter-

na till arbetslivet. Många kunder har varit förvånade över att höra att minoritetsombudsmannen inte kan behandla deras ärende på grund av brist på befogenheter.

Kundens etniska bakgrund, de största grupperna:

Etnisk bakgrund	Fall
Romer	76
Ryssar	63
Somalier	35
Samer	34

De utländska tiggarnas svaga ställning är ett allvarligt orosmoment

Under året har minoritetsombudsmannen aktivt följt situationen bland utlänningar, främst EU-medborgare, som kommit till Finland för att tigga. Ombudsmannen har varit i kontakt med bland annat Diakonissanstalten och Helsingfors stad och understött inrättandet av specifika tjänster med tanke på denna grupp och dess särskilt utsatta ställning.

En arbetsgrupp som tillsattes av inrikesministeriet lämnade i oktober ett förslag till lagändring som skulle ha kriminaliserat tiggeriet. Minoritetsombudsmannen har tagit stark ställning mot ett sådant tiggeriförbud i sitt utlåtande och i offentligheten. Under dessa omständigheter skulle ett förbud mot tiggeri vara diskriminerande. I praktiken var förbudet riktat mot romerna, trots att det skulle gälla alla. Det är också uppenbart att de personer som är ute och tigger befinner sig i olika situationer och att förslaget inte i tillräcklig grad beaktade t.ex. kvinnornas, barnens och de handikappades särskilt utsatta ställning. Trots en mildare formulering än i det ursprungliga förslaget godkändes det inte av riksdagen, men diskussionen om situationen bland de fattiga minoriteter som kommer till Finland för att tigga fortsätter.

Utlåtanden

- 8.1.2010 Utnämning av ledamot till förvaltningsrådet för EU:s byrå för grundläggande rättigheter VVT/2009/426
- 12.1.2010 Regeringens proposition med förslag till lag om garantipension VVT/2009/419
- 13.1.2010 FN; ECOSOC; Forumet för urfolk, forumets nionde session i april 2010 VVT/2009/431
- 13.1.2010 FN; Undersökning utförd av Expertmekanismen för urfolksfrågor rörande urfolken och deras rätt att delta i beslutsprocesser VVT/2009/432
- 15.1.2010 Politiskt program för romerna VVT/2009/425
- 21.1.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 och 19 c § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande VVT/2010/17
- 26.1.2010 Europarådet; utkast till konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och familjevåld. VVT/2009/438
- 10.2.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av utlänningslagen och lagen om utlänningsregistret VVT/2010/41
- 19.2.2010 Kommittébetänkande om reformen av lagstiftningen om likabehandling VVT/2010/54
- 25.2.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice samt om ändring av vissa lagar som har samband med den VVT/2010/51
- 3.3.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen VVT/2010/65
- 8.3.2010 Minoritetsombudsmannens utlåtande om ett förslag till regeringens proposition till riksdagen lämnat av justitieministeriets arbetsgrupp mot rasistiska brott samt utlåtande om behovet av att vidta lagstiftningsåtgärder för att klargöra ansvaret för dem som tillhandahåller diskussionsforum på internet VVT/2010/39
- 10.3.2010 Utkast till rapport om identitetsprogrammet VVT/2010/71
- 12.3.2010 FN; OHCHR; CAT; Finlands femte och sjätte periodiska rapport till FN:s kommitté mot tortyr VVT/2010/45
- 25.3.2010 Utkast till regeringens proposition om ändring av utlänningslagen, lagen om utlänningsregistret och hittegodslagen VVT/2010/64

- 7.4.2010 Europarådet; europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk; utnämning av Finlands representant till expertkommittén VVT/2010/60
- 5.5.2010 Statsrådets skrivelse om ett förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning VVT/2010/141
- 21.5.2010 Europarådet; ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter; utnämning av Finlands representant till minoritetskommittén VVT/2010/162
- 25.5.2010 Omorganisering av gränsbevakningsväsendets förvaltningsstruktur VVT/2010/153
- 1.6.2010 Preliminära förslag från arbetsgruppen för utveckling av gymnasieutbildningen VVT/2010/177
- 4.6.2010 Regeringens proposition om ändring av utlänningslagen med avseende på systemet för återflyttning för ingermanländare VVT/2010/168
- 11.6.2010 Rapporter till ILO under år 2010 om tillämpningen av ratificerade konventioner VVT/2010/109
- 15.6.2010 Arbetsgruppen för utredning av ett förbud mot tiggeri VVT/2011/80
- 16.6.2010 FN:s tortyrkonvention; Finlands femte och sjätte periodiska rapport VVT/2010/178
- 17.6.2010 Regeringens proposition om en reform av integrationslagen VVT/2010/185
- 24.6.2010 Människorättsinstitutionens arbetsgrupps betänkande om inrättandet av en nationell människorättsinstitution VVT/2010/195
- 24.6.2010 Regeringens proposition om ändring av utlänningslagen (genomförande av återvändandedirektivet) VVT/2010/212
- 2.8.2010 Regeringens proposition med förslag till lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd VVT/2010/220
- 2.8.2010 Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen VVT/2010/229
- 9.8.2010 Undervisning i och på samiska utanför sameområdet VVT/2010/142
- 15.9.2010 Förslag av den arbetsgrupp som beredde timfördelningsreformen och de allmänna riksomfattande målen för den grundläggande utbildningen VVT/2010/201
- 20.9.2010 Regeringens proposition om ändring av utlänningslagen VVT/2010/269
- 30.9.2010 Den nationella människohandelsrapportörens rapport 2010: Människohandel och relaterade fenomen samt tillgodoseendet av offrens rättigheter i Finland VVT/2010/325
- 1.10.2010 Statsrådets redogörelse om EU:s och Finlands nuvarande och kommande åtgärder för att förbättra romernas ställning i EU VVT/2010/328
- 01.10.2010 Den nationella människohandelsrapportörens rapport 2010: Människohandel och relaterade fenomen samt tillgodoseendet av offrens rättigheter i Finland VVT/2010/332
- 7.10.2010 Utkast till rapport av arbetsgruppen för kärnindikatorer för barnens välfärd VVT/2010/285
- 11.10.2010 Den nationella människohandelsrapportörens rapport 2010: Människohandel och relaterade fenomen samt tillgodoseendet av offrens rättigheter i Finland VVT/2010/343
- 25.10.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och ändring av vissa lagar som har samband med den VVT/2010/365
- 26.10.2010 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och ändring av vissa lagar som har samband med den VVT/2010/366
- 3.11.2010 Bristen på och finansiering av läromedel på samiska VVT/2009/401, VVT/2009/402
- 10.11.2010 Studentexamensprov på samiska VVT/2009/355
- 30.11.2010 Betänkande av den arbetsgrupp som beredde ikraftsättandet av Europarådets konvention mot människohandel VVT/2010/319
- 01.12.2010 Regeringens proposition om ändring av utlänningslagen VVT/2010/412
- 15.12.2010 Regeringens proposition om ändring av ordningslagen VVT/2010/415

Initiativ

- 23.6.2010 Sekretess gällande asylsökande barns och flyktingbarns hälsouppgifter VVT/2010/158
- 6.8.2010 Statligt stöd till samkommuner för genomförande av samiska språklagen VVT/2010/165

Rekommendationer

- 31.5.2010 Upptagande av personer i eller avlägsnande av dem från hjälpsystemet för människohandelsoffer VVT/2010/104

Pressmeddelanden:

- 14.1.2010 Barn eller asylsökande?
– Asylsökande barns intresse och rättigheter tillgodose inte tillräckligt
- 15.3.2010 31 sökande till tjänsten som minoritetsombudsman
- 7.4.2010 Identifiering av diskriminering en utmaning
– rådgivning och kompetens till de regionala filialerna
- 7.5.2010 Eva Biaudet blir minoritetsombudsman
- 31.5.2010 Människohandelsrapportören vill sänka tröskeln till hjälpsystemet – hjälpsystemet för offer för människohandel bör utvecklas så att hjälpen ska ske på offrets villkor
- 9.6.2010 Offer för människohandel blir ofta utan hjälp

- 30.8.2010 Minoritetsombudsmannen utreder Migrationsverkets agerande i samband med människohandelsmisstankar
- 22.10.2010 Minoritetsombudsmannens utredning: Ryskspråkigas kunskaper utnyttjas inte i Finland

Publikationer:

Annika Parsons
Lapsen edun toteutuminen turvapaikanhakija- ja pakolaislapsia koskeissa päätöksissä (Tillgodoseende av barnets intresse i beslut som rör asylsökande barn och flyktingbarn)
ISBN: 978-952-491-509-0
ISSN: 1796-0819
Painoyhtymä Oy, Borgå 2010

Den nationella rapportören om människohandel
Rapport 2010
Människohandel och relaterade fenomen samt tillgodoseendet av offrens rättigheter i Finland
ISBN 978-952-491-581-6
ISSN 1796-6973
ISSN 1796-6973
Painoyhtymä Oy, Borgå 2010

Venäjänkielisten työllistyminen ja työsyrijintä (Systsättning och arbetsrelaterad diskriminering bland ryskspråkiga 2010)
ISBN 978-952-491-607-3 (nid)
ISBN 978-952-491-608-0 (pdf)
Painoyhtymä Oy, Borgå 2010

Delegationen för minoritetsärenden tog ställning till det kommande regeringsprogrammet

Delegationen för minoritetsärenden bistår minoritetsombudsmannen när det gäller att förebygga, följa och övervaka etnisk diskriminering samt främja samarbetet mellan olika myndigheter. Delegationen har bl.a. till uppgift att ge förslag och utlåtanden om utveckling av övervakningen och uppföljningen av etnisk icke-diskriminering och om skydd av utlänningarnas ställning och rättigheter. Minoritetsombudsmannen är ordförande i delegationen för minoritetsärenden. Inför valet skrev delegationen ett öppet brev till de politiska partierna där man bad politikerna komma ihåg att den politiska diskussionen om minoriteter och invandring bör respektera alla. Delegationen önskade också att lagen om likabehandling ska revideras så fort som möjligt och att regeringen ska driva igenom programmet för revitalisering av samiskan samt att nästa regering ska se till att det rompolitiska programmet genomförs.

Delegationen för minoritetsärenden, sammansättning den 31 december 2010

Mandatperiod 1.12.2008–30.11.2011

Ordförande

Eva Biaudet, minoritetsombudsman

Delegationens sekreterare

Robin Harms, överinspektör

Medlemmar och biträdande medlemmar

Keskinen, Sinikka, specialsakkunnig,
inrikesministeriet

Sivula, Harri, överinspektör, inrikesministeriet

Arrhenius, Viveca, konsultativ tjänsteman, social-
och hälsovårdsministeriet

Janas, Antti, regeringssekreterare,
social- och hälsovårdsministeriet

Makkonen, Timo, specialsakkunnig,
justitieministeriet

Kurkinen, Mirja, regeringsråd, justitieministeriet

Cortés Téllez, Mikko, planerare,
undervisningsministeriet

Holmström, Zabrina, överinspektör,
undervisningsministeriet

Koskinen, Hanna, direktör för kundtjänsten,
Migrationsverket

Vuorio, Jaana, direktör, Migrationsverket

Wikman-Immonen, Anu, koordinator för
invandrarfrågor, Finlands Kommunförbund
Sahrman, Keijo, direktör, Finlands Kommunförbund

Joronen, Mikko, sakkunnig, Förbundet för
mänskliga rättigheter rf

Kouros, Kristiina, generalsekreterare,
Förbundet för mänskliga rättigheter rf

Näkkäljärvi, Klemetti, ordförande, Sametinget
Seurujärvi-Kari, Irja, vice ordförande, Sametinget

Kapelian, Irina, styrelseledamot, Suomen
Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry

Kozlov, Kyösti, ordförande, Suomen
Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry

Abdirashid Dirie, förbundsordförande, Suomen
Somaliliitto ry

Mohamed Farah, vice socialsekreterare,
Suomen Somaliliitto ry

Lehto, Anu-Tuija, jurist, Finlands Fackförbunds
Centralorganisation FFC rf

Ilveskivi, Paula, jurist, Akava rf

Wärn, Riitta, sakkunnig, Finlands näringsliv EK
Räsänen, Mikko, sakkunnig, Finlands näringsliv EK

Ilander Kaija, utrikesråd, utrikesministeriet
Kuppelomäki Katja, lagstiftningssekreterare,
utrikesministeriet

Siitonen, Susanna, äldre regeringssekreterare,
arbets- och näringsministeriet

Lönn, Hillevi, konsultativ tjänsteman,
arbets- och näringsministeriet

Kantor, Dan, ombudsman, Judiska församlingen i
Helsingfors

Blankett, Penina, styrelseledamot,
Judiska församlingen i Helsingfors

Hajjar, Anas, styrelseordförande, Suomen
Islamilainen Neuvosto

Lehtinen, Isra, informationssekreterare,
Suomen Islamilainen Neuvosto

Daher, Okan, ordförande, Suomen Islam-seurakunta
Samaletdin, Behiye, vice ordförande,
Suomen Islam-seurakunta

Vuolasranta, Miranda, verksamhetsledare, Suomen
romanifoorumi ry

Varjola, Tino, ordförande,
Suomen romanifoorumi ry

Sakkunnigmedlemmar:

Åberg, Leena-Kaisa, chef för flykting- och
invandrararbetet, Finlands Röda Kors

Nurmi, Reet, verksamhetsledare, Monika-naiset

Martiskainen, Taina, planerare,
Centralförbundet för barnskydd

Minoritetsombudsmannen

**Mikaelsgatan 25 (PB 26)
00023 Statsrådet**

Kundservicenummer:

071 878 8666

vardagar kl. 10–12

Växel: 071 878 0171

www.ofm.fi

Minoritetsombudsmannens ÅRSBERÄTTELSE 2010

